

מפגנות או מוחות בצורות אחרות, או היינו מקימים מוסד חברתי שיתכנס אחת לכמה חודשים ויגיב על תופעות ספציפיות או על בעיות מאד עקרוניות. איננו מסתפקים אך־דוק בביקורת, אלא גם רוצים להציע הצעות קונסטרוקטיביות, ולא רק בנושאים ספציפיים כמו שינוי סידורי שליטון, אלא גם לנסות לנסח עקרונות של מדיניות בתחום הכלכלי, החברתי, הפוליטי.

קבוצות המחאה במצב של מבוכה קשה מאד

האם תוכלו לספר כיצד ניהרת התנועה — ומה עומד לקרות?

שפירא: לאחר מלחמת אוקטובר, כמה מחברי ואני קמנו לחפש מה עושים פה? לאחר מלחמת יום־הכיפורים החלטתי שהדבר לא יכול להימשך כך. הסתכלתי קצת על המיסגרות הקיימות, והחלטתי שצריך להקים מיסגרת אחרת. אני עוד לא יודע אם נהיה מיפלגה, וייתכן מאד שכשנתחיל לחשוב על הבחירות, נצטרך להתארגן עם קבוצות נוספות. אבל אפילו כדי להצטרף לקבוצות נוספות — אתה צריך קודם־כל להיות לפחות קיים. חשבתי שהגיע כבר הזמן שאנשים שאינם פוליטיים קאים מיקצועיים ייכנסו לפוליטיקה. הם אינם יכולים להיכנס למיפלגות הקיימות — חבל על הזמן. מוכרחים להקים מיסגרות נפרדות. ואו החלטתי לדבר, אחרי הבחירות. כינסתי קבוצה קטנה של 12—15 איש. הרעיון התגבש בשיתוף — קשה לומר שהוא היה כולו שלי. הקבוצה הראשונה היתה בעיקר מאנשי האוניברסיטה, כולל אמנון רובינשטיין, ואנחנו דיברנו והחלטנו שצריך להמשיך לגלגל את זה. והחלטנו לכתוב איזשהם עקרונות גות כלליים ביותר. כולנו לא היינו חברי מיפלגות. אני אחד המעטים שהיה פעם חבר־מיפלגה — הייתי חבר במפא"י, אבל עובתי לפני הרבה שנים. החלטנו שכל אחד מהאנשים ידבר עם אחרים — לא־דווקא מהאגו־ברסית — כדי לראות איזה הד יש לנוסח שלנו. כעבור שבועיים כינסנו קבוצה. היו בה 80 איש. ההרכב הדמוגי רפי של האנשים בעיקרו, היה "צווארון לבן", והרכב הגיליים היה די דומה לשלנו. בפגישה השנייה כבר היו יותר אנשים. יום לפני הפגישה הדבר דף החוצה, והפגישה כבר לא יכלה להיות סגורה. באו נציג־עיתונות, באו הרבה יותר אנשים ממה שציפינו.

אחת השאלות הנשאלות לעיתים קרובות, היא — מהו בעצם ההבדל בין יוזמות־לבין יוזמה שהיתה לפני זמן קצר מאד — תנועתה של שולמית אלוני. מה ההבדל בין "השינוי" לבין "התנועה לזכויות האזרח" שקמה לאחרונה? נראה לי שגם העקרונות וגם ההרכב האנושי די חופפים.

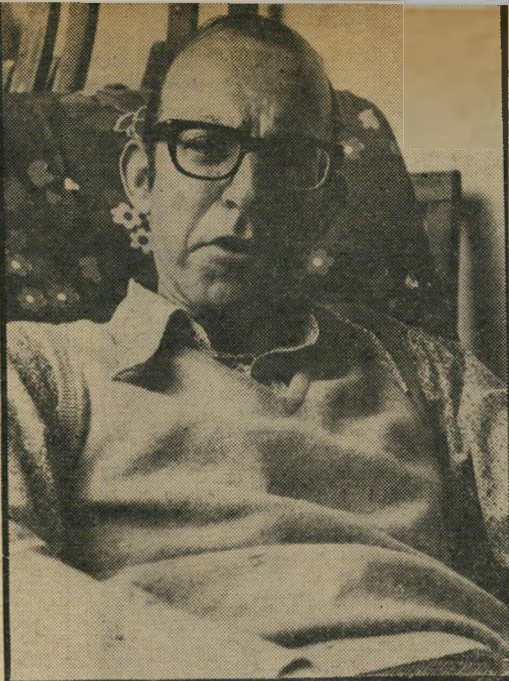
שפירא: נכון. אני חייב להודות שאילו התנועה של שולמית אלוני היתה קיימת — אילו היתה מיסגרת — היינו צריכים לחשוב ברצינות. אבל אין שם אירגון והכל מאד אמורפי. והיתה גם הרגשה שזה לא זר. התנועה של שולמית אלוני קמה למעשה אך ורק כדי להכניס אותה לכנסת. שולמית אלוני נכנסה לכנסת, עם עוד שני חברים שהופיעו בוקר אחד וגילו את עצמם ככנסת. אבל התנועה, כתנועה, למעשה לא היתה קיימת. או חשבנו שבשלב זה אנחנו צריכים לקחת זאת על עצמנו.

יובטמן: לגבי אותם אספקטים פוליטיים או חברתיים ששולמית אלוני מתייחסת אליהם, נראה לי שיש פה פער רציני. נראה לי שאנחנו מסים לחבוק יותר תחומים מאשר היא.

תוך כמה חודשים נגיבש את המחשבה

בזמן האחרון קמו כל מיני יוזמות ציבוריות שונות במהותן. אחת שזכרתי, אחת של קבוצות החיילים השונות, קמו כמה יוזמות בתוך מיפלגת־העבודה, קצת לפני זה — שהי מית אלוני בדרכי עם זה — התנועה של "בכרזות מערך", שגם היא מורכבת מאנשים מאותו סוג, בעני השקפת־עולם דומה. עוד מי קודם קיימות תנועות מרי ותבנית־אדום, עם תפישות דומות. נוצרה הרגשה שאנו הולכים לקראת פיצוץ פנטסטי של אותו מחנה, שבהעי רכה האופטימיות ביותר הוא די קטן במדינה.

שפירא: אני מודע בהחלט לבעייה הזו. לפני חודשים היתה השאלה אם נצטרף לאחת מהקבוצות הקיימות, וזה לא נראה לנו. אבל אין כל ספק, לדעתי, שכל שתתקרבנה

שפירא פרגמטיוס

הבחירות לכנסת — לא נוכל להישאר בצורתנו זו. חמש־שש קבוצות שמתחרות על דבר דומה — אסור שזה יקרה! מצד שני, עמדנו בפני הבעייה: האם נצטרף לאחת הקבוצות האחרות? האם ניכנס אליהן? ולא מצאנו — לא מצאנו! אבל אין ספק שזוהי סכנה שאסור לנו להגיע אליה. אתה צודק כשאתה אומר שדברים עלולים להתמסד ויעלו כל מיני אינטרסים אישיים קבוצתיים. זה יכול לקרות. אבל אני מקווה שנצליח להימנע מזה.

אני מבין שיש הבדל מהותי בין אנשים הסבורים שהם יכולים לעבוד בתוך מיפלגות מיסגרות קיימות — לבין אנשים אשר הושיב בים שמיפלגות אלה, ממשע מהותן, אי־אפשר לפעול בתוכם, ולכן נאלצים לפעול מחוצה להן.

השאלה היא: מה ביחס לקבוצות, שהן בכרזות כחזק, אפשר לשוויך אליהן גם את הקבוצה של "בכרזות מערך". גם פה תיתכנה שתי דרכים: או שאתם אומרים, אנחנו קבוצה חדשה — נבמש את עצמנו כקבוצה חדישה, ואחרי־כך נדבר ונראה מה קורה כקבוצות האחרות, ואיזה סוג של שיתוף־פעולה נוכל לקיים איתן; או, דרך שנייה — תאמרו לעצמי

רשימת הגופים הקיימים כבר ארוכה מדי

מכאן: אנו יוצרים יוזמה חדשה, ויוזמה זו חייבת לאחד את כל הקיים בשטח הזה מלכת־חילה. השאלה היא: "האם אתם רוצים לכתוב לכאן — או לכאן?"

יובטמן סוציאליזם

יובטמן: פיות, אנחנו נוצרנו בין האחרונים. אני, למשל, רואה את מלחמת יום־הכיפורים רק כקטאליזטור דרמטי ביותר, שפשוט עזר לתת את ה"שוק" האחרון שעזר להתארגנות. אך המחשבות, אי־שביעות־הרצון, והרצון להביא לידי שינוי היה קיים אצל כולנו. זה בא לידי ביטוי אצל כל אחד בדרך שלו. לכן איננו מדברים על האספקט הביטחוני בלבד, אלא גם על אספקטים כלכליים וחברתיים. אני מאד מעוניין, למשל, בשאלות של מדיניות סוציאלית, של פער חברתי, יעילות כלכלית וכו', ואלה הם תחומים שבהם המצב היה קטאסטרופלי כבר לפני הרבה שנים, והוא פשוט הלך והתגבש מאז. לכן התשובה היא די ברורה לגבי שאלתך אם אנו הולכים בנפרד — ואחרי־כך, במגעים — או להיפך, נראה לי שאנו עושים זאת במקביל. כלומר, אנו כל הזמן נמצאים במגע עם התנועות האחרות — מנסים להגיע לידי הבנה ושיתוף־פעולה. אך יחד עם זה אנו גם מנסים לגבש את עצמנו.

שפירא: אני חשבתי הרבה מאד על הבעייה הזאת. ההרגשה שלי, אחרי שהסתכלתי מסביב, היא שרוב קצרי־הקום קבוצות יותר תוססת, שחוק זמן קצר יהיה לה גם פוקוס יותר ברור, ואני מאד מקווה שעל־ידי עצם הפעילות האירגונית שלנו לא נחסום את המגע ואת שיתוף־הפעולה בעתיד עם הקבוצות השונות. הרגשתי היא שכדי שנוכל לדבר, נצטרך קודם לומר.

במשך כל השבועות האחרונים קיימתי מגעים עם הקבוצות האחרות והן במצב קשה — במצב של מבוכה גדולה מאד. קשה מאד לדבר עם קבוצות־המחאה האחרות, עם כל הרצון הטוב שלהן בשלב זה. אני מאמין שבזמן הקרוב אפשר יהיה, כי הם יתארגנו ויתחילו לפעול, ותוך כדי פעולה יתפסו מה נעשה מסביבם ואולי אז אפשר יהיה לדבר איתם. כיום קמות תנועות מחאה, אך אתה כבר שומע קולות ראשונים שאומרים: "מחאה לא מספיק — צריך להתארגן!" אני חושב שזה ילך ויגדל.

צריך לנסות. וכל הזמן להשתדל ליצור עימם מגע. אך נדמה לי שאי־אפשר לחכות, נדמה לי שאנו ציבור שמסוגל להתקדם, להתארגן. אני מקווה שנשתף פעולה, ואפילו יותר, מזה.

תארו לכם שבועות שנה יש בחירות חדשות, ויופיעו בהן שש רשימות חדשות: הקבוצה שזכרתי, של החיילים — אחת או שתיים, הקבוצה של "בכרזות מערך", מרי, מוקד וי שולמית אלוני. השאלה היא: האם לדעתכם לא יוכלו לקום מראש מחנה מאוחד? נניח — יקום מישהו, מישהו בדרג של אמינות ומעמד אישי, ויציע: בואו נארגן את כל הקבוצות האלה יחד ונצא דרך משותפת. איך הייתם מגיבים על זה? האם זה טוב, לדעתכם?

יובטמן: כל גוף הרוצה לשנות את המציאות כאן — זה טוב. לא יהיה טוב, אם יתווסף עוד גוף אחד לרשימת הגופים, שהיא כבר ארוכה מדי. מבחינתנו, נעשה את כל המאמצים כדי שאפשר יהיה להגיע לידי הידברות עם גופים אחרים, ונשקול זאת לגופו של עניין. תלוי מה יהיו הרעיונות של הקבוצה החדשה, ואם תהיה הסכמה לגבי הצד הרעיוני־תוכניתי.

דאור שמינה העקרונות שזכרתי, למשל.

שפירא: אני אתייחס לזה בחיוב. אני חושב שזה יהיה טוב.

אם נעבור למה שקרה היום — פירסום ה"ח אנרגטי. אם נשתמש בו כממאורע ציבורי אשר תנועה הייבת להתייחס אליו, כיצד תגיבו על המאורע הזה?

יובטמן: העמדה שלנו גורסת שמעל ומעבר לתוכנו של ה"ח, צריך לזכור שיש עיקרון הנקרא אחריות מיניסטריאלית, והוועדה הזאת — באופן מפורש — לא התייחסה לאספקט זה של הבעייה. לכן, כולנו מסכימים פה אחד, שהמסקנות ברורות — אי־אפשר להסתפק בצד הטכני בו טיפלה הוועדה! העיקרון הכללי של אחריות — לא רק מיניסטריאלית אלא גם ממשלתית — הוא מאד חמור אחרי דבר כזה. לפי דעתי, הממשלה חייבת היתה להתפטר!

שפירא: מבט ראשון נראה לי, שחקביעה שהי־רמטכ"ל צריך ללכת והממשלה טובה — זו חלוקה מאד משונה.

יובטמן: שמתי לב שהם מתייחסים בצורה שונה לדרג הצבאי, ובצורה שונה לדרג המדיני. יש הסתייגות בסיגנון כשמדברים ביחס לממשלה — אך לא כשמדברים לגבי הגנהלים. לגבי הגנהלים הכל חד, וחד־משמעי!

יש נקודה האומרת שכל צעד ראשון של גוף חדש — הוא הצעד המכריע! הוא מביא אותו לכיוון. צורת ההתארגנות הראשונה קובעת.

יובטמן: מבחינה זו אני חש שאנו הולכים בדרך הנכונה. אך הבעייה של מגע ושיתוף עם התנועות האחרות, זו באמת בעייה רצינית.